

ROKIEM ODRODZENIA PAŃSTWA POLSKIEGO

**WYDANIE SPECJALNE
PISMO OZ NSZZ „SOLIDARNOŚĆ” W POLITECHNICE WARSZAWSKIEJ**

11. listopada 1918 r. to jedna z najważniejszych dat w historii Polski

Odzyskaliśmy – to, co najcenniejsze

– NIEPODLEGŁOŚĆ –

Marzenia o wolności realizowały się, dzięki działalności wybitnych jednostek i postawie narodu, przez ponad sto lat.

UCHWAŁA

SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 25 maja 2017 r.

w sprawie ustanowienia roku 2018 Rokiem Jubileuszu 100-lecia odzyskania przez Polskę Niepodległości

11 listopada 1918 roku spełnił się sen pokoleń Polaków - Państwo Polskie narodziło się na nowo. Po rozbiorach i 123 latach niewoli, rusyfikacji i germanizacji, po wielkich powstaniach – wolna Polska powróciła na mapę świata. Z tej dziejowej próby nasz Naród wyszedł zwycięsko dzięki tym, którzy pozostali nieugięci. Symboliczna data 11 Listopada zakorzeniła się mocno w narodowej tradycji. Odzyskanie niepodległości dokonało się poprzez walkę pełną poświęcenia i bohaterstwa nie tylko na polach bitew, ale i w codziennych zmaganiach o zachowanie duchowej i materialnej substancji narodowej oraz w codziennym trwaniu polskich rodzin. Dokonało się również, dlatego, że ludzie, reprezentujący różne obozy – lewicy niepodległościowej, narodowy, ludowy – potrafili się porozumieć w sprawach najważniejszych. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej składa hołd pokoleniom, dzięki którym Polska odzyskała niepodległość. Składa hołd pamięci obrońców Konstytucji 3 maja, żołnierzy Insurekcji Kościuszkowskiej i kolejnych powstań narodowych. Składa hołd pamięci legionistów polskich i wszystkich walczących w I wojnie światowej oraz w latach 1918-1921: obrońców Lwowa, żołnierzy Powstania Wielkopolskiego i Powstań Śląskich oraz bohaterów wojny polsko-bolszewickiej, którzy obronili młodą niepodległość. Wdzięczność należy się także tym, którzy po odzyskaniu niepodległości podjęli trud budowy silnego i nowoczesnego państwa – II Rzeczypospolitej. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ogłasza rok 2018 Rokiem Jubileuszu 100-lecia odzyskania przez Polskę Niepodległości. Wyraża także nadzieję, że wzorem Ojców Niepodległości – Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego, Ignacego Paderewskiego, Wincentego Witosa, Wojciecha Korfańtego i Ignacego Daszyńskiego – Polacy porzucą spory, by wspólnie świętować ten radosny Jubileusz w jedności i pojednaniu.

MARSZAŁEK SEJMU

/ - / Marek Kuchciński

DLACZEGO W TYM ROKU ŚWIĘTUJEMY WYJĄTKOWY JUBILEUSZ?

W tym roku upływa 100 lat od daty odzyskania przez Polskę niepodległości.

DLACZEGO 11. LISTOPADA?

11. listopada 1918 r. w Compiègne, został podpisany rozejm kończący I Wojnę Światową.

11. listopada 1918 r. Rada Regencyjna przekazała Józefowi Piłsudskiemu zwierzchnią władzę nad wojskiem. Tego dnia spełniło się marzenie trzech pokoleń – Ojczyzna powróciła na mapę Europy. Wydarzenie to nie byłoby możliwe bez zasług polskich mężów stanu: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego i Ignacego Paderewskiego. To oni najbardziej przyczynili się do powrotu państwa polskiego na mapę Europy.

Po ponad stu latach zaborów...

Ustawą z kwietnia 1937 r. **Dzień 11. listopada** ustanowiono świętem narodowym

W 1945 r. władze komunistyczne świętem państwowym uczyniły dzień 22. lipca - datę podpisania Manifestu PKWN, jako Narodowe Święto Odrodzenia Polski.

Narodowe Święto Niepodległości obchodzone 11. listopada przywrócono, ustawą Sejmu IX kadencji. Główne obchody, z udziałem najwyższych władz państwowych, odbywają się w Warszawie na placu Józefa Piłsudskiego.

...ponad sto lat zaborów...

17. stycznia 1732 r. w Wołczynie urodził się Stanisław August Poniatowski...

„Z Bożej łaski i woli narodu król polski, wielki książę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, kijowski, wołyński, podolski, podlaski, inflancki, smoleński, siewierski i czernihowski, etc., etc...”

6. września 1764 r. – elekcja ostatniego króla niepodległej Rzeczypospolitej Obojga Narodów.

Nie zdołał zapobiec rozbiorom i upadkowi Rzeczypospolitej.

23. czerwca 1767 r. – Konfederacja Radomska zawiązała spisek przeciwko Stanisławowi Poniatowskiemu.

29. lutego 1768 r. – zawiązano Konfederację Barską. Następstwem klęski tej Konfederacji był I rozbiór Polski – **5. sierpnia 1772 r.** pomiędzy Prusy, Rosję i Austrię.

30. września 1773 r. – Sejm Nadzwyczajny w Warszawie ratyfikował traktaty rozbiorowe.

14. października 1773 r. – powstała Komisja Edukacji Narodowej.

październik 1788/maj 1792 – obrady Sejmu Wielkiego (Czteroletniego).

3. maja 1791 r. – Ustawa Rządowa ustawa regulująca ustrój prawny Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Konstytucja 3 Maja była pierwszą w Europie i drugą na świecie.

18./19. maja 1792 r. – (27. kwietnia 1792 r. w Petersburgu) Zawiązała się Konfederacja Targowicka – spisek magnacki, w porozumieniu z carycą Katarzyną II, pod hasłami: obrony zagrożonej wolności przeciwko reformom Sejmu Czteroletniego i Konstytucji 3 Maja.

22. czerwca 1792 r. – Król ustanowił order Virtuti Militari.

21. stycznia 1793 r. – II rozbiór Polski – anulowanie Konstytucji 3 Maja.

3. stycznia 1795 r. – uchwalono konwencję austriacko-rosyjską o podziale ziem Rzeczypospolitej.

24. października 1795 r. – III rozbiór Polski. **Po III rozbiorze, oznaczającym koniec istnienia Rzeczypospolitej**, król opuścił Warszawę i udał się do Grodna, pod opiekę i nadzór namiestnika rosyjskiego, po czym abdykował **25. listopada** na rzecz cara Rosji.

1. listopada 1800 r. – w Warszawie powstało Towarzystwo Przyjaciół Nauk.

październik 1805 r. – z inicjatywy Tadeusza Czackiego powstało Liceum Krzemienieckie.

1806 r. – Samuel Linde wydał pierwszy z sześciu tomów „Słownika języka polskiego”.

7.-9. lipca 1807 r. – na mocy Pokoju Tylżyckiego ustanowiono powstanie Księstwa Warszawskiego, a

22. lipca – w Dreźnie uchwalono jego konstytucję.

Księstwo Warszawskie – 1807–1815, formalnie wolne, ale podporządkowane Cesarstwu Francuskiemu i jego władcy, Cesarzowi Bonaparte. Władcą suwerennym był król Królestwa Saksonii, które wchodziło w skład Związku Reńskiego, będącego protektoratem Cesarstwa Francuskiego.

styczeń–luty 1813 r. – wojska rosyjskie wkroczyły do Warszawy.

14. marca 1813 r. – car Aleksander I utworzył Tymczasową Radę Najwyższą Księstwa Warszawskiego.

3. maja 1815 r. – Rosja, Prusy i Austria zawarły traktat o podziale ziem polskich.

Utworzono Królestwo Polskie połączone unią personalną z Rosją, autonomiczne Wielkie Księstwo Poznańskie w granicach Prus oraz Rzeczpospolitą Krakowską władaną przez Austrię.

20. maja 1815 r. – Car Aleksander I powołał Rząd Tymczasowy i Tymczasową Radę Stanu Królestwa Polskiego.

19. listopada 1816 r. – Car założył Królewski Uniwersytet Warszawski.

1824 r. – Złożenie w Ministerstwie Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego pierwszego w historii Polski projektu utworzenia wyższej szkoły technicznej, Instytutu Politechnicznego.

4. stycznia 1826 r. – uroczyste otwarcie w Pałacu Kazimierzowskim Szkoły Przygotowawczej do Instytutu Politechnicznego. Pierwszym dyrektorem Szkoły został znany matematyk profesor Królewskiego Uniwersytetu Warszawskiego Kajetan Garbiński.

Największa i najstarsza uczelnia techniczna w Polsce, jaką jest Politechnika Warszawska, może upatrywać swoich początków w roku 1826. Szkołę zamknięto już po pięciu latach, w ramach represji po Powstaniu Listopadowym. Przez następne ponad 50 lat Polacy nie mieli możliwości kształcenia się w kraju. Polacy musieli kształcić się na zagranicznych uczelniach, a w zaborach wysokie funkcje techniczne pełnili cudzoziemcy.

grudzień 1828 r. – Piotr Wysocki zakłada tajny Związek w Szkole Podchorążych Piechoty.

29./30. listopada 1830 r. – początek Powstania Listopadowego.

30. listopada – niepowodzeniem zakończył się zamach na Wielkiego Księcia Konstantego.

25. stycznia 1831 r. – sejm zdetronizował Mikołaja I.

30 stycznia 1831 r. – powstał Rząd Narodowy na czele z ks. Adamem Czartoryskim.

5.-6. lutego 1831 r. – wojska rosyjskie wkroczyły do Królestwa Polskiego.

6.-8. września 1831 r. – szturm Rosjan na Warszawę.

21. października 1831 r. – Koniec Powstania Listopadowego. Po upadku powstania Mikołaj I Romanow powiedział : „*Nie wiem, czy będzie jeszcze kiedy jaka Polska, ale tego jestem pewien, że nie będzie już Polaków*”.

grudzień 1831 r. – Mikołaj I nakazał zamknięcie Uniwersytetów Warszawskiego i Wileńskiego.

26. lutego 1832 r. – Mikołaj I zniósł Konstytucję, wcielił Królestwo do Cesarstwa Rosyjskiego oraz zlikwidował polski Sejm i armię.

1. stycznia 1834 r. – językiem urzędowym na ziemiach polskich został język rosyjski.

1. października 1857 r. – w Warszawie otwarto Akademię Medyczno-Chirurgiczną.

6 listopada/18 listopada 1860 r. – w Kuryłówce urodził się Ignacy Paderewski pianista, kompozytor, działacz niepodległościowy, mąż stanu i polityk.

25. listopada 1862 r. – w Warszawie otworzono Szkołę Główną.

22. stycznia 1863 r. – wybuchło Powstanie Styczniowe – władze objął Tymczasowy Rząd Narodowy. Powstanie ogłoszone manifestem. Było największym polskim powstaniem narodowym. Spotkało się z poparciem międzynarodowej opinii publicznej.

17. października 1863 r. – dyktatorem Powstania został Romuald Traugutt. **5. sierpnia 1864 r.** – stracono Romualda Traugutta – **1864 r.** – koniec Powstania Styczniowego.

9. sierpnia 1864 r. – w Kamionku, urodził się Roman Dmowski - polityk, mąż stanu, publicysta polityczny, minister spraw zagranicznych, poseł na Sejm Ustawodawczy RP oraz II i III Dumy.

Współzałożyciel Narodowej Demokracji, główny ideolog polskiego nacjonalizmu. Działacz niepodległościowy, postulujący zjednoczenie wszystkich ziem polskich i uzyskanie autonomii w ramach Imperium Rosyjskiego, a później odzyskanie niepodległości w oparciu o sojusz z Rosją i ententą, w opozycji do państw centralnych. Związany z ruchem neoslawistycznym. Delegat Polski na konferencję paryską w 1919 r. i sygnatariusz traktatu pokojowego w Wersalu.

1866 –1871 r. – rusyfikacje szkolnictwa w Królestwie Polskim.

5. grudnia 1867 r. – w Żułowie urodził się Józef Klemens Piłsudski.

1869 r. – powstał rosyjski Uniwersytet Warszawski.

1872 r. – w Krakowie powstała Akademia Umiejętności.

13. sierpnia 1873 r. w Jurczycach – urodził się Józef Haller von Hallenburg – generał broni Wojska Polskiego, Naczelny Dowódca wszystkich Wojsk Polskich od 4. października 1918 r., komendant Legionów, od 16. marca do 2. kwietnia 1915 r., pełniący obowiązki komendanta

1878 r. – Jan Matejko namalował *Bitwę pod Grunwaldem*.

1886 r. – w Warszawie powstał Uniwersytet Latający.

1887 r. – powstała organizacja socjalistyczna „*II Proletariat*”.

1890 r. – Jan Matejko stworzył „*Poczet królów i książąt polskich*”.

kwiecień 1893 r. – Roman Dmowski dokonał wraz z kilkoma działaczami przewrotu w Lidze Polskiej, stworzył Ligę Narodową i stanął na jej czele.

1895 r. – Otwarcie Szkoły Wawelberga i Rotwalda.

1897 r. – powstało Stronnictwo Demokratyczno-Narodowe.

12. października 1897 r. – „*Sekcja Techniczna Warszawskiego Oddziału Towarzystwa Popierania Rosyjskiego Przemysłu i Handlu*” podjęła uchwałę, na mocy której rozpoczęto starania o utworzenie w zaborze rosyjskim wyższej uczelni technicznej. Powołano komisję, której zadaniem było przygotowanie memoriału dla władz rosyjskich w sprawie utworzenia takiej uczelni. Komisji przewodniczył Kazimierz Obrębowicz, a należeli do niej: Pius Altdorfer, Jan Bloch, Samuel Dickstein, Edmund Diehl. Na zlokalizowanie Politechniki wybrano Warszawę. Przewidywano czteroletni okres studiów z systemem nauczania będącym połączeniem cech uczelni niemieckich oraz francuskich.

8. czerwca 1898 r. – Otwarcie Instytutu Politechnicznego im. Mikołaja II. W czasie wizyty Mikołaja II w Warszawie, mieszkańcy przekazali carowi prośbę o powołanie uczelni technicznej oraz zebrany na ten cel milion rubli. Mikołaj II wyraził zgodę zastrzegając jednocześnie, że Polacy muszą zebrać kolejne 2,5 miliona rubli. Gdy ta przeszkoda została pokonana, powołano Komitet Budowy. 8 czerwca 1898 roku powstał Warszawski Instytut Politechniczny imienia Mikołaja II. Jesienią tego roku rozpoczęto zajęcia w języku rosyjskim na trzech wydziałach: Mechanicznym, Chemicznym i Inżynieryjno-Budowlanym.

Instytut Politechniczny kształcił studentów w latach 1898–1901. Dysponując wyremontowanym budynkiem przy ul. Marszałkowskiej nowo powołany Instytut mógł zacząć funkcjonować i kształcić studentów, jednocześnie Komitet Budowy szkoły politechnicznej prowadził działania mające na celu wybudowanie nowego budynku dla Instytutu. Za najlepszą lokalizację uznano duży plac u zbiegu ulicy Polnej i Nowowiejskiej.

1903 r. – Maria Skłodowska-Curie i Piotr Curie otrzymali Nagrodę Nobla z dziedziny fizyki za odkrycie Polonu.

1904 r. – Dmowski, reprezentując w Paryżu Ligę Narodową wziął udział w konferencji stronnictw opozycyjnych i organizacji rewolucyjnych działających w Rosji. Przyjęta tam rezolucja mówiła o autonomii Królestwa Polskiego i potrzebie konstytuandy w Warszawie.

październik–listopad 1904 r. – powstała Organizacja Bojowa PPS.

28. stycznia 1905 r. – w Gmachu Głównym miał miejsce wiec polskich studentów, którzy postanowili rozpocząć strajk. Domagano się autonomii uczelni i prowadzenia wykładów w języku polskim. Po trzech dniach władze tymczasowo zamknęły Instytut, a 13. listopada 1905 r. szkołę zlikwidowano. Gdy Instytut wznowił działalność w 1908 r., polska młodzież wciąż bojkotowała uczelnię.

1. listopada 1905 r. – wojska rosyjskie stłumiły manifestację w Warszawie: zginęło 40 osób, a 170 zostało rannych. Na czele PPS – Frakcji Rewolucyjnej, do której przeszła większość członków Organizacji Bojowej PPS stanął Józef Piłsudski.

grudzień 1905 r. – Dmowski objął redakcję „*Gazety Polskiej*”.

lutym 1907 r. – Dmowski został posłem do rosyjskiej II Dumy, w której został przewodniczącym koła polskiego. Zgodnie z programem wszechpolskim, uważał, że sprawę Polski należy łączyć z przymierzem francusko-rosyjskim przeciw Niemcom. Starał się przekonać Rosję o swej i Polaków lojalności do Imperium Rosyjskiego. Uczynił to, stając po stronie ruchu neoslawistycznego, którego głównym założeniem była wspólna obrona narodów słowiańskich przed ekspansją Niemiec oraz przekształcenie Austro-Węgier w federację narodów słowiańskich.

październik 1907 r. – Roman Dmowski Ponownie został wybrany do III Dumy.

1908 r. – W ostatnich dniach czerwca, we Lwowie, z inicjatywy Piłsudskiego powstał konspiracyjny Związek Walki Czynnej, kierowany przez Kazimierza Sosnkowskiego – instruktora Organizacji Bojowej PPS. ZWC powiązany był z PPS–Frakcją Rewolucyjną, w jego szeregach znalazł się m.in. Władysław Sikorski. – Związek w zamyśle Piłsudskiego, miał być zalążkiem późniejszej armii polskiej. ZWC wiązał swą działalność z organizacjami jawnymi takimi jak Związek Strzelecki we Lwowie, Towarzystwo „*Strzelec*” w Krakowie i Polskie Drużyny Strzeleckie.

lutym 1909 r. – Dmowski składał mandat. Został przegłosowany na posiedzeniu partii.

1911 r. – we Lwowie powstają Polskie Drużyny Strzeleckie – organizacja niepodległościowa, powołana przez Organizację Młodzieży Niepodległościowej „*Zarzewie*”.

1911 r. – Maria Skłodowska-Curie otrzymała Nagrodę Nobla w dziedzinie chemii za pracę nad Radem, Polonem oraz promieniotwórczością.

Od połowy 1912 r. Haller prowadził intensywną pracę jako instruktor wojskowy: zakładał drużyny „Sokoła”, organizował tajne kursy żołnierskie, podoficerskie i oficerskie dla młodzieży polskiej.

W 1913 r. wraz z kolegami opracował wzory oznak i terminów harcerskich, z których wiele obowiązuje do dzisiaj. Szczególny wkład wniósł w tworzenie krzyża harcerskiego, proponując połączenie w nim wzoru krzyża maltańskiego z polskim Orderem Virtuti Militari. Po wybuchu I Wojny Światowej Haller był głównym organizatorem Legionu Wschodniego powstającego we Lwowie z połączenia Drużyn Polowych „Sokoła”, Drużyn Bartoszewskich i części Polskich Drużyn Strzeleckich. Pełnił funkcję dowódcy 3 Pułku Piechoty Legionów Polskich. W lipcu 1916 r. został dowódcą II Brygady Legionów Polskich. 15. lutego 1918 r., protestując przeciwko postanowieniom traktatu brzeskiego, wraz z podległymi mu oddziałami przebił się przez front austriacko-rosyjski pod Rarańczą i połączył się z polskimi formacjami w Rosji. Następnie dowodził 5. Dywizją Strzelców, a wkrótce całym II Korpusem. Po bitwie kaniowskiej, przedostał się do Kijowa i do Moskwy, gdzie stanął na czele Polskiej Komisji Wojskowej.

Po przedostaniu się do Francji (1918 r.) na polecenie Komitetu Narodowego organizował Armię Polską (Błękitną). Została ona uznana za „jedyną, samodzielną, sojuszniczą i współwalczącą armię polską”. 4. października 1918 r. jej dowódcą został gen. Józef Haller.

1912 r. – Piłsudski został wybrany na Komendanta Głównego Związku Strzeleckiego. Szefem jego sztabu został Kazimierz Sosnkowski.

1913 r. – rozłam w PSL na dwa ugrupowania: PSL „Piast” oraz PSL-Lewica.

28. lipca 1914 r. – początek I Wojny Światowej.

3. sierpnia 1914 r. – mobilizacja oddziałów Związku Strzeleckiego i Drużyn Strzeleckich w Krakowie.

6. sierpnia 1914 r. – wyruszyła Pierwsza Kompania Kadrowa.

8. sierpnia 1914 r. – najwyżsi dowódcy armii Austro-Węgier i Niemiec ogłosili orędzie do Polaków.

sierpień 1914 r. – powstały Legiony Polskie.

październik 1914 r. – Piłsudski zainicjował powstanie Polskiej Organizacji Wojskowej, tajnego zrzeszenia działającego we wszystkich zaborach, którego został komendantem głównym.

22. czerwca 1915 r. – Piłsudski został mianowany brygadierem i odznaczony austro-węgierskim Orderem Korony Żelaznej.

15. listopada 1915 r. – otwarcie Politechniki Warszawskiej z językiem wykładowym polskim.

Korzystając ze zmienionej sytuacji politycznej wystąpiono z ideą powołania polskiej politechniki. Po opuszczeniu Warszawy przez Rosjan 2. listopada 1915 r. generał gubernator Hans von Beseler nadał uczelniom warszawskim tymczasowe statuty. 15. listopada 1915 r. powołano pierwszą, polską uczelnię techniczną – Politechnikę Warszawską. Studia prowadzone były na czterech wydziałach: Architektury, Budowy Maszyn i Elektrotechniki, Chemicznym oraz Inżynierii Budowlanej i Rolnej. Pierwszym rektorem został prof. Zygmunt Straszewicz.

15.12.1915, T.53, Nr 49/50. Przegląd Techniczny

Powołana do życia Politechnika Polska w Warszawie wraca nam możliwość udzielania młodzieży, w rodzinnym mieście i rodowitym języku nauk technicznych w pełnym ich zakresie, możliwość, posiadaną za czasów Staszica, utraconą później i przez długie lata wyczekiwaną. Pielęgnowmy ją troskliwie, gdyż ona jedna wzmocnić jest zdolną podstawy naukowe, na których technik polski opierać winien tak praktykę swego zawodu, jak i całą swą działalność społeczną. Pobudką niech nam będą słowa Staszica: "W tych narodach jest moc niezłomna, moc najwyższa, które najpowszechniej rozwinięte władze fizyczne i moralne mając, znają najwięcej sposobów do użycia się swojej masy i rzeczy swojej ziemi".

lutym 1916 r. – Roman Dmowski złożył memoriał na ręce ambasadora rosyjskiego w Paryżu, w którym po raz pierwszy wysunął niepodległość Polski, jako realny plan polityczny.

Został on negatywnie przyjęty przez stronę rosyjską. Podobnie jak przez Papiestwo, którego przedstawiciel pełniący funkcję sekretarza stanu Stolicy Apostolskiej kardynał Pietro Gasparri w rozmowie z nim oświadczył: „Polska niepodległa? Ależ to marzenie, to cel nieziszczalny. Wasza przyszłość jest z Austrią”.

12. grudnia 1916 r. – Piłsudski przyjechał do Warszawy. W kilka dni później wszedł w skład Tymczasowej Rady Stanu, w której został referentem Komisji Wojskowej. 16. stycznia 1917 r. podporządkował POW TRS-owi.

22. stycznia 1917 r. – Dzięki wielkiej aktywności Paderewskiego prezydent USA Woodrow Wilson, wygłosił przemówienie, w którym mówił o powstaniu niepodległej i zjednoczonej Polski. Na tej podstawie jeden z 14. punktów warunkujących pokój, sformułowanych przez Wilsona, stanowił o konieczności powstania niepodległego państwa polskiego z dostępem do morza.

marzec 1917 r. – Roman Dmowski wydał memoriał w sprawie odbudowy Polski.

4. czerwca 1917 r. – we Francji rozpoczęto formowanie Armii Polskiej – Armii Błękitnej.

Armia Polska we Francji, zwana też Błękitną Armią lub Armią Hallera – ochotnicza formacja wojskowa, została powołana dekretem prezydenta Francji Raymonda Poincaré 4. czerwca 1917 r. z inicjatywy Romana Dmowskiego oraz kierowanego przez niego Komitetu Narodowego Polskiego.

lipiec 1917 r. – w Magdeburgu internowano Piłsudskiego.

lipiec 1917 r. – Dmowski rozesłał czołowym przedstawicielom świata politycznego państw zachodnich memoriał: „*Problems of Central and Eastern Europe*”, w którym sformułował program terytorialny przyszłej niepodległej Polski. Został prezesem utworzonego przez siebie w Lozannie Polskiego Komitetu Narodowego uznanego przez państwa zachodnie za oficjalne przedstawicielstwo narodu polskiego, którego zadaniem było odbudowanie państwa polskiego oraz sprawowanie opieki cywilnej nad Polakami przebywającymi na terenie państw zachodnich. We Francji, z jego inicjatywy, została zorganizowana 100.-tysięczna Błękitna Armia, która po przetransportowaniu wraz z pełnym wyposażeniem do Polski, stała się podstawą odradzającego się Wojska Polskiego w trudnym czasie walk o granice.

sierpień 1917 r. – w Lozannie powstał Komitet Narodowy Polski z Romanem Dmowskim na czele.

wrzesień 1917 r. – rozwiązano Legiony Polskie.

3. marca 1918 r. – w Brześciu – Rosja Sowiecka i państwa centralne podpisały traktat pokojowy.

3. czerwca 1918 r. – premierzy Wielkiej Brytanii, Francji i Włoch złożyli deklarację, w której zawarli, że stworzenie państwa polskiego jest warunkiem trwałego pokoju w Europie.

7. października 1918 r. – Rada Regencyjna przejęła władzę nad Polską Siłą Zbrojną.

28. października 1918 r. – w Krakowie powstała Polska Komisja Likwidacyjna.

6./7. listopada 1918 r. – w Lublinie powstał Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej.

10. listopada 1918 r. – Piłsudski przyjechał do Warszawy. Na dworcu przywitali go m.in. członek Rady Regencyjnej, Zdzisław ks. Lubomirski oraz dowódca Komendy Naczelnej POW, Adam Koc.

11. listopada 1918 r. – w Compiègne podpisano rozejm kończący I Wojnę Światową.

11. listopada 1918 r. – Polska odzyskała niepodległość.

– Józef Piłsudski objął dowództwo nad Polską Siłą Zbrojną.

14. listopada 1918 r. – Rada Regencyjna rozwiązała się, przekazując Piłsudskiemu, jako Naczelnemu Dowódcy WP, całość posiadanej przez siebie władzy zwierzchniej w Królestwie Polskim i zobowiązując go jednocześnie do przekazania jej przyszłemu rządowi. Piłsudski objął władzę polityczną. W ustanowionym tego dnia dekretem własnym Naczelnny Dowódca zmienił nazwę państwa na **Republika Polska**.

16. listopada 1918 r. – Piłsudski wysłał telegram do państw uczestniczących w I Wojnie Światowej i państw neutralnych mówiący o odzyskaniu niepodległości.

„Jako Wódz Naczelny Armii Polskiej pragnę notyfikować rządowi i narodom wojującym i neutralnym istnienie Państwa Polskiego Niepodległego, obejmującego wszystkie ziemie zjednoczonej Polski” – tymi słowami do szefów mocarstw zwrócił się Józef Piłsudski notyfikując II Rzeczpospolitą.

18. listopada 1918 r. – powołano i zaprzysiężono rząd Jędrzeja Moraczewskiego.

21. listopada 1918 r. – wyparto oddziały ukraińskie ze Lwowa.

22. listopada 1918 r. – ustanowiono dekret o najwyższej władzy reprezentacyjnej Republiki Polskiej do czasu zwołania Sejmu Ustawodawczego; Tymczasowym Naczelnikiem Państwa został Józef Piłsudski.

26. grudnia 1918 r. – do Poznania przyjechał Ignacy Paderewski. Jego przyjazd stał się pretekstem do wybuchu Powstania Wielkopolskiego zakończonym sukcesem. Po przyjeździe do Warszawy, spotkał się z Piłsudskim i podjął się roli mediatora pomiędzy nim a obozem Dmowskiego. 16. stycznia 1919 roku został premierem, pełniąc również funkcję ministra spraw zagranicznych.

Paderewski wraz z Romanem Dmowskim jako delegat pełnomocny reprezentował Polskę na konferencji pokojowej w Paryżu, zakończonej podpisaniem Traktatu Wersalskiego, kończącego I Wojnę Światową. Pomimo tego, jego bezpartyjny rząd był krytykowany w kraju zarówno przez lewicę, jak i prawicę. Paderewski wiedział, iż jego gabinet ma charakter tylko i wyłącznie przejściowy, dlatego w grudniu 1919 r. podał się do dymisji. Następnie wyjechał do Szwajcarii, aby odpocząć od polityki. Powrócił jednak do Polski w kulminacji wojny polsko-bolszewickiej w 1920 roku. Został wysłannikiem rządu polskiego do Ligi Narodów. Wkrótce jednak zrezygnował z tej funkcji w 1921 roku.

Przed II Rzeczpospolitą było 20 lat niepodległości, czas wielkich zmian.